

Мирослав Попович. Європа - Україна. Праві і ліві. — К.: Київське братство — Фонд імені Фрідріха Еберта. — 1997. — 104 с.

Дослідження, унікальне за своїм характером у всій вітчизняній традиції: тут українські "праві" і "ліві" постають у чітко окресленому європейському контексті. Якщо Україна у власному розумінні ще тільки перебуває "Via Європа" (Микола Хвильовий), то Україна інтелектуальна, представлена цією книгою, гідно й без комплексів меншовартості там уже розміщується. Йдеться, зрозуміло, про метод і стиль автора, про інтенції "лівих" і "правих" і т. д. Стосовно ж іншого, то поки що Сінгапур перебуває до Європи ближче, аніж Україна. Але то вже має бути темою іншого дослідження.

L'Ukraine ancienne et nouvelle. Réflexions sur le passé culturel et le présent politique de L'Ukraine. Cahiers du Monde Russe. Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales. Vol. XXXVI (4). Octobre-Decembre 1995.

Схоже, що авторитетне французьке видання змушене буде якщо й не перемінити, то уточнити свою назву: збірник поспіль присвячений українській та українсько-російській проблематиці. Цей добре підготовлений зошит водночас демонструє всі труднощі становлення західної україністики — у її необхідній емасипації від західної ж русистики, яка чи не століття була, власне, синонімом славістики взагалі. Ансамбль текстів, тут запропонованих, — похідне від двох славістичних семінарів в Інституті Європи в Женеві (1994 і 1995 рр.), що в центрі уваги постала саме Україна. Власне, ретроспектива і перспектива її появи на загальноєвропейському обрії. Ці семінари скликав і провів професор Женевського університету п. Жорж Ніва, який належить до тих небагатьох видатних західних русистів, котрі спромоглися доволі швидко і успішно здійснювати такі необхідні, для їхньої дисципліни екскурси в український матеріал.

Відповідно більшість студій у збірнику зосереджені на українсько-російському пограниччі. Що ж, не випадково Михайло Бахтін свого часу говорив, що культура постійно здійснюється на її межах.

Діловий і точний вступ професора Ж. Ніва, дуже цікавий етюд Мирослава Поповича про генезу і своєрідність української культури, про міфологію довкола цієї своєрідності, розвідка Володимира Каденка про українську легенду у Кіндрата Рилєєва, нарис Адама Міхніка про українсько-польські взаємини і Вадима Ску-

ратівського — про українсько-російські, розвідка Костянтина Сігова про певні характеристики політичної теорії Драгоманова, Олександра Архангельського — про імперську містику в Росії початку минулого століття та ін. — ось, сказати б, тематичний кристал проблеми, що його обертали учасники семінару.

Впадає в око не лише добрий академічний тон робіт, але й їхній "добрий тон" у звичайному розумінні, яке вимагає граничної інтелектуальної та іншої коректності довкола тем, які в неакадемічному середовищі просто вибухають.

Рецензований зошит — високофаховий розділ молодшої французької і французько-швейцарської україністики.

Jews and Slavs. Volum 5. Jews and Ukrainians. Jerusalem. 1996.

Історіографія, слідом за власне історією, зосередилася передовсім на нескінченній номенклатурі єврейсько-українського ніби нескінченного ж "неувзаємнення". Насправді, поряд з останнім, обидва етноси нагромадили величезну кількість доброякісних культурних контактів, що їхню суму бодай почасти віддає черговий том вельми авторитетної єрусалимської серії. У десятках жанрів і форм ізраїльські та українські автори досліджують ті контакти - від незліченних біблійних алузій української культури (особливо цікаві студії ізраїльського шевченкознавця В.Радущкого, спостереження київської авторки І.Бетко над біблійними рецензіями в українській поезії на зламі віку) до добрих архівних розвідок про юдейську науку на Україні у ХІХ столітті (Йоханан Петровський, Наталія Банчик, Ірина Сергєєва, Захар Давидов).

Високий рівень видання — очевидне похідне від зусиль українського академіка Вольфа Московича, який є водночас і єрусалимським професором й одним із найцікавіших славістів сучасності.

Сергій Леп'явко. Козацькі війни кінця ХVІ ст. в Україні. Сівержніска думка. — Чернігів. — 1996. — 284 с.

Чернігів доби Лазаря Барановича мав свої "чернігівські Атени" — гурток барокових інтелектуалів найвищого класу. Затим про "чернігівські Афіни" зговорили наприкінці... 1910-х, які, попри катастрофу (а чи навіть завдяки їй) зібрали тут групу українських та російських інтелігентів знов-таки світового класу. Від сім'ї